

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ КОНТЕКСТУАЛЬНОЇ ТА ЛЕКСИЧНОЇ СИНОНІМІЇ

Синонімія – це лінгвістичне явище, що характеризується наявністю в мові декількох слів, що мають однакове або подібне значення [1, с. 3]. Вивчення синонімії є важливим аспектом лексикології, оскільки воно допомагає розуміти, як мова функціонує і як люди використовують мову для комунікації. Синоніми можуть мати різний ступінь близькості у значенні, залежно від контексту та використання мови.

В галузі мовознавства синоніми вивчаються найчастіше з позиції формування словникового запасу. Синоніми виступають як один з видів систематичних семантичних взаємозв'язків у загальній структурі семантичного поля. Проблема синонімії є однією з ключових проблем у лінгвістичній семантиці, для якої не існує загально визначених рішень. Водночас, у науковій літературі приділяється значна увага осмисленню сутності та особливостей досліджуваної категорії, адже синоніми відіграють важливу роль у збагаченні мови та у вираженні точної нюансованої інформації, оскільки вони дозволяють мовцю вибирати з широкого спектру слів для підкреслення свого повідомлення або ідеї.

Найчастіше дослідники виділяють такі типи синонімії, як лексична (слова замінюються в межах одного значення), семантична (слова мають схожі значення, але не є абсолютно ідентичними), контекстуальна (слово набуває певного значення в контексті речення), фразова (синонімічне відношення існує між фразами або висловами) та ін. [2, с. 91-92].

Контекстуальна синонімія є феноменом лексико-семантичної взаємодії між словами в мові, яка виявляється в тому, що два слова можуть мати різний зміст, але в певному контексті вони можуть вживатись з однаковою чи дуже схожою семантикою. Основною особливістю контекстуальної синонімії є та, яка впливає з її назви – тобто те, що семантичне значення слова залежить від контексту його вживання, яка свідчить про те, що в різних ситуаціях слова можуть мати різні значення, іноді дуже близькі, а іноді абсолютно різні [3, с. 22].

Семантичний зв'язок між контекстуальними синонімами може бути встановлений шляхом визначення їх суміжності, функціональної схожості, синтагматичних та парадигматичних зв'язків. Найбільш простим прикладом використання контекстуальних синонімів-іменників у мові є використання пари синонімів у формі контекстуального синонімічного ряду. З метою теоретичного обмеження продовження його кількісних показників доцільно зауважити, що подовження таких синонімів є недоречним. Основний контекстуальний синонім представлено в якості іменника, що характеризується мовно закріпленим значенням, ідентифікуючи актуальність сутності інших контекстуальних синонімів у межах єдиного синонімічного ряду. Наприклад, *the rats = rodents, nuisance tenants*. Отже, в даному випадку контекстуальні синоніми у

синонімічному ряді представлено у загальному розумінні як гризуни, а також за характеристикою їх звичайної поведінки, у зв'язку із чим стверджується про різні підходи до вираження однієї категорії [4, с. 213].

Контекстуальна синонімія також може бути пов'язана з відтінками мовного виразу, які виражають емоції, відчуття, думки та ставлення до описуваної ситуації. В таких випадках одне і те ж слово може викликати різні асоціації та емоції в залежності від контексту, в якому воно вживається. Найчастіше контекстуальна синонімія використовується у стилістичних прийомах, таких як іронія, сарказм, гумор тощо. У таких випадках, слова вживаються в контексті, що відрізняється від звичайного, що призводить до іншого розуміння висловлювання, що і створює потрібний ефект.

Контекстуальна синонімія є важливим елементом мови, який допомагає мовцеві виразити свої думки і ідеї точніше та більш нюансовано. Використання контекстуальних синонімів може допомогти уникнути повторень, покращити стиль та ефективність комунікації. Однак, при використанні контекстуальних синонімів потрібно мати на увазі їхню відносність та контекстуальну залежність. Невірне вживання слова в певному контексті може призвести до неправильного розуміння повідомлення, помилкових асоціацій та спотворення змісту.

Лексична синонімія є однією з основних характеристик лексичної системи будь-якої мови. Вона визначається як семантична взаємозамінність слів, які мають спільне або подібне значення. Особливістю лексичної синонімії є те, що вона виявляється у різних рівнях мовної структури та має різний ступінь інтенсивності в різних мовах.

Лексична синонімія є важливим елементом стилістичної варіативності мовлення. За допомогою синонімів можна створювати різноманітність у тексті, змінювати його тон, підкреслювати або приховувати емоційність. Також використання синонімів може допомогти уникнути повторів та зробити текст більш зрозумілим для читача [5, с. 3].

У лексичній синонімії можна виділити кілька особливостей. По-перше, синоніми не завжди є повними взаємозамінними. Наприклад, в англійській мові слова «freedom» та «liberty» є синонімами, проте вони мають певні різниці відтінків значень. По-друге, лексична синонімія може мати різний ступінь частотності вживання в мовленні. Деякі синоніми можуть бути більш поширеними в одній сфері життя, ніж в інших.

Загалом, лексична синонімія є важливим елементом мовної системи та є результатом розвитку мови впродовж часу. Її вивчення виявляється важливим у різних галузях лінгвістики. Для кращого розуміння лексичної синонімії використовуються методи аналізу значень слів. Також дослідження синонімів може допомогти розкрити особливості культури та менталітету

Таким чином, синонімія є своєрідним семантично-синонімічним полем слів, які є тотожним чи близьким за своїм значенням, в основу якого покладено домінанту, тобто найбільш вживане, стилістично нейтральне, не занадто експресивне та синтагматично найменш зафіксоване слово. У свою чергу, під синонімами потрібно розуміти слова, що об'єднані спільним лексичним

значенням, проте відмінні за окремими диференціальними елементами, що мають здатність до диференціації в залежності від контексту чи взагалі позбавлені його.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Голубовська І. Синонімія у вузькому та широкому смислах. *Мова та історія*. 1996. Вип. 12. С. 3–5.
2. Бублик Л. Теоретичні засади синонімії в українській мові. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 35. С. 89–93.
3. Басок В. А. Контекстуальна синонімія та її місце в загальній теорії синонімії. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2002. Вип. 8. С. 21–25.
4. Яблонська-Юсик І. Контекстуальна синонімія віддієслівних іменників сучасної французької преси. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка*. 2016. № 6. С. 212–215.
5. Романенко Ю. Стилїстичні можливості синонімії. *Дивослово*. 2011. № 2 (647). С. 2–5.

Дубель М.В., Дячук Н.В.

Житомирського державного університету імені Івана Франка

ЖАНРОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАРЕМІЙ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Актуальність дослідження. Прислів'я та приказки – давній жанр народної творчості, що сягає глибокої давнини, в якому накопичені знання про особливості культури людей, їх історію, побут, уявлення про навколишній світ, що є цінним надбанням усіх народів. Лінгвістика визначає прислів'я та приказки як «паремії», але, незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених даній темі, сам термін є неоднозначним і з'являється чимало проблем. Причина цього криється, насамперед, у складності й багатоаспектності жанру. Прислів'я і приказки постійно розвиваються, поглинаючи матеріал з інших жанрів народної творчості, художньої та публіцистичної літератури, та постають у живій мові. [2, с. 22].

Дослідження паремій в сучасній англійській мові проводилися такими вітчизняними та зарубіжними лінгвістами, як О.В. Дуденко, О.О. Селіванова, М.М. Пазяк, І. Я. Франко, Дж. Сімпсон, В. І. Даль, О. М Дуброва, О.Ю. Дубенко, М.Ф. Алефіренко, О.В Корень, В.В. Гаврилова та ін. Незважаючи на численні теоретичні напрацювання у сфері вивчення паремій та їх особливостей вживання, проблемними для впровадження залишаються способи перекладу паремій на українську мову.

Мета полягає у визначенні способів перекладу англомовних паремій на українську мову, визначивши їх мовні та структурно-семантичні особливості.

Походження та класифікація паремій є одним із найскладніших і недостатньо вивчених питань у лінгвістиці, тому термін «паремія» не має чіткого